

Integraal Knaagdier Management

tussen wetten en praktische bezwaren

Kunnen knaagdieren in een bepaald gebied bestreden worden zonder het gebruik van gif? Een zeer actueel thema dat in het kader van Praktijknetwerk Integraal Knaagdier Management – Veehouderij nader onderzocht werd. Vrijdag 21 augustus vond de presentatie van de twee rapportages die uit het onderzoek zijn voortgevloeid, plaats bij Van Eck Bedrijfshygiëne in Son en Breugel.

Binnen het project hebben landbouwbedrijven zelf het initiatief genomen om, samen met hun burens, de mogelijkheden voor duurzaam plaagdierbeheer in hun eigen gebied te verkennen en toe te passen. De initiatiefnemers van het Praktijknetwerk willen de overlast van knaagdieren in het gehele gebied beperken. De terugkerende overlast was de aanleiding voor het project, niet de wijzigingen in wetgeving. De landbouwbedrijven werden hierin ondersteund door plaagdierdeskundige Johan van Rooij en projectleider Monica Commandeur.

Het onderzoek bestond uit twee delen: een inventarisatie van de omgeving en het vergaren van kennis over gifvrije bestrijdingsmethoden.

Het onderzoeksgebied is gelegen in Oirschot en bevat percelen in bezit of beheer van twaalf landbouwbedrijven, enkele burgers, de gemeente en een waterleidingbedrijf. De inspecties hebben plaatsgevonden in november en december 2014. Hierbij zijn alle sloten en greppels en de bedrijfserven geïnspecteerd en is de verspreiding van de bruine en zwarte rat in kaart gebracht. Vanuit deze inspecties is een aantal prioriteiten naar voren gekomen, die tot onderstaande thema's hebben geleid:

Roofvogels en andere roofdieren die jagen op knaagdieren (in samenwerking met IVN Vogelwerkgroep Oirschot). In de omgeving zijn reigers, kerkuilen, buizerds, torenvalken en een vos waargenomen. Het aantrekken van extra roofdieren is niet noodzakelijk in het onderzoeksgebied. Er zijn in Nederland geen roofdieren die volwassen ratten effectief in aantal terug kunnen brengen.

Onderhoud van sloten (in samenwerking met gemeente Oirschot en Stichting Food4Bees). Vanwege de verschillende belangen van verschillende organisaties, is het belangrijk dat het onderhoud van sloten op elkaar afgestemd wordt. De gemeente heeft er geen moeite mee als niet-chemische bestrijdingsmethoden getest worden.

Innovatieve vallen voor buiten. Er zijn verschillende vangmethoden gebruikt. Met klapvallen werden regelmatig knaagdieren gevangen, maar soms ook een kleine vogel, mol of kikker. Het ontwikkelen van een lokaaskist waarin bijvangst wordt verminderd, verdient de aandacht. Met een elektrisch vangststelsel met zonnepanelen werd binnen enkele dagen de eerste muis gevangen. Het systeem is echter duur in aanschaf en gebruikt een simkaart voor vangstnotificatie. Door de elektronische onderdelen is het apparaat fragiel. Met de vangmol met alcoholhoudende vloeistof zijn goede resultaten geboekt, met een enkele bijvangst.

Bestrijden van ratten in hopen in de grond met CO₂. Deze methode is succesvol toegepast bij hopen in de slootkant. CO₂ is met een pistool gericht toegepast in de hopen. Ratten zijn gevluht, wat niet wenselijk is, en mechanisch afgedood. De dichtgemaakte hopen werden na deze toepassing niet meer gebruikt.

Innovatieve vallen voor binnen. Binnen zijn vangkooien, de vangmol met een alcoholhoudende vloeistof en klapvallen gebruikt. Het levend vangen van de ratten in vangkooien wordt niet aangeraden, omdat het leeghalen en afdoden van de dieren bewerkelijk is. Door de grootte van de

systemen met de vangmol zijn de plaatsingsmogelijkheden beperkt. De plaatsing tegen plafonds om zwarte ratten te vangen, dient nader te worden onderzocht. Klapvallen dienen vernuftig geplaatst te worden om zwarte ratten te vangen. Het kennen van de looproutes is van belang en klapvallen moeten verplaatst worden als dat nodig is. Het toevoegen van lokaas leverde niet meer vangsten op. Van deze methoden is vooral de laatstgenoemde qua vangstbrengst veelbelovend.

Verdelging van ratten met CO₂ in de stal. Ratten in de ventilatieputten zijn bestreden door CO₂ te laten verspreiden in de afgesloten stal. Het CO₂ zakt naar beneden en vult daardoor de onderliggende ruimte. Dertig minuten lang werd een concentratie van veertig procent CO₂ aangehouden in de putten. Na ventilatie en het meten van een normale CO₂-concentratie mocht de ruimte weer betreden worden. Er is daarna geen rattenactiviteit meer waargenomen.

Gebleken is dat het succes van de verschillende methoden sterk afhankelijk is van de kennis van de toepasser over het gedrag en de sporen van de knaagdieren. Hoewel het project nu formeel is afgerond, is dit slechts het begin van het onderzoek en wordt het testen van de verschillende methoden voortgezet.

Na de presentatie, waarbij onder meer verschillende agrariërs uit het onderzoeksgebied, ZLTO en leden van de projectgroep Zwarte rat aanwezig waren, werden de rapportages door een deelnemende agrariër overhandigd aan gedeputeerde Johan van den Hout. De middag werd afgesloten met een barbecue.